

גליון ל"ז - שבט תשע"ו

יו"ל ע"י מכון "תורת הקרבנות" בנשיאות הרבנים הגאונים:

רבי ברוך שמואל הכהן דויטש, רבי דוד כהן, רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג, רבי נתן הכהן קופשיץ שליט"א

תורת הקרבנות

גליון חודשי ללומדי סדר קדשים אליבא דהלכתא

בגליון:

הערות בענין אין שבות במקדש

לקט מתגובות הקוראים

האם מלח קרב על גבי המזבח בפ"ע משיחת כהן גדול בשבת וז"ט הקדמת נר חנוכה להקטרת איברים אכילת שלמי שמחה בכל יום מימי החג זריקה שלא במקומה בקרבן העוף

דין הליכת עקב בצד גודל

השוואת הגלי הכהנים בשעת העבודה

מעקה למזבח ולכבש

הקריב חטאת בלא וידוי

ברכה על קידוש העשרון במנחה

מדור לזי"ם בדוכנם

כיבוד העזרה בכהנים או בלזי"ם לוי כבד פה אם כשר לדוכן האם יש בגדים מיוחדים ללזי"ם גדר מצות עבודת הלזי"ם

לתועלת הציבור

זמני השיעורים בהלכות הקודש והמקדש-עמ' 2 ספרים וחיבורים בהלכות הקודש והמקדש-עמ' 2

חדש!!!

מספרי טלפונים לביורוי הלכה בעניני קדשים-עמ' 8

גליון תורת הקרבנות מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה של

הגה"צ רבי לוי בן רבי גמליאל הכהן רבינוביץ זצוק"ל

משרידי דור דעה מח"ס מעדני השולחן וש"ת מעדני מלכים

אשר טרח במסירות בשנתו האחרונה להשתתף ולשאת דברים בכנס הכהנים הארצי על אף חולשתו הרבה.

יהי רצון שיהיה מליץ יושר מול כסא הכבוד להחיש את גאולת ישראל בהתגלות כבוד שמים מהרה

נלב"ע ב' אדר תשע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

עיונים בהלכה

הרה"ג רבי חיים זכותא שליט"א

הערות בענין אין שבות במקדש

אם הותר ביטול דרבנן בשבת במקדש

בספר שביתת השבת (בפתיחה למלאכת מבשל אות ל) הביא את קושיית המנחת חינוך המפורסמת (מוסך השבת, אופה אות יא), דהנה המג"א חידש (שי"ח ס"ק ל"ה) שאסור ליתן חתיכת בשר רותח לתוך רוטב צונן, והקשה המנ"ח ממה ששינונו ביומא לד: שהיו נותנים עששיות של ברזל למקוה ביוה"כ כדי לחממו לכה"ג, ומדוע לא חששו לאיסור ביטול. ותירץ בשביתת השבת דכיון שאין זה אלא איסור דרבנן (ע"ש הטעם), הותר לעשותו במקדש שאין שבות במקדש. ומבואר שהותר איסור ביטול דרבנן במקדש.

ולכאורה יש להעיר, הלא משנה שלימה שנינו במנחות צט:; חל (יום הכיפורים) להיות בערב שבת, שעיר של יוה"כ נאכל לערב, והבבלים אוכלים אותו כשהוא חי מפני שדעתן יפה ע"כ. ומדוע אכלוהו חי והרי יכלו לבשלו בגרמא וכיו"ב שאיסור הביטול הוא דרבנן. וכן יש להקשות מהא דפסחים (עא.), שעירי הרגלים חי נאכלים צלי אין נאכלים. ופרש"י: אם בא לאוכלו בשבת, לא יאכלנו כי אם חי, דאין צלייתו וביטולו דוחה שבת. ע"כ. ומשמע שאין תקנה אלא לאוכלו חי, ולא הותר לבשלו בביטול דרבנן. [זהו אעפ"י שבאכילת חי אין מקיימים מצוות אכילת קדשים לדעת רבים מהאחרונים משום דהויא אכילה שלא כדרך].

והיה נראה לומר **שלא הותר שבות במקדש לצורך אכילת קדשים** אלא רק לצורך עבודה. שוב מצאתי בשו"ת הלכות קטנות ח"א (סימן קפט) שהקשה כן על שיער של יוה"כ, מדוע אכלוהו חי ולא ביטלוהו בתולדות חמה או בגרמא כיון שאין שבות במקדש. ותירץ שלא הותר שבות במקדש אלא לצורך קרבן, ויתכן שכוונתו כמו שכתבתי שלא הותר שבות לצורך אכילת קדשים אלא לצורך עבודה. וכיו"ב כתב בחסדי דוד על התוספתא (מנחות פ"ו ה"ז ד"ה נסעה) שלא הותר לעבור על איסור שבות אלא בדבר שצריך לעבודה, ולא לצורך אכילת שתי הלחם שאינה אלא צורך עצמם ע"ש.

אולם בתוספות יום טוב (מנחות פי"א מ"ז) מבואר להדיא שהותר שבות במקדש גם לצורך אכילת קדשים, שהרי כתב שהבבליים היו מולחים את הבשר קודם האכילה, ואעפ"י שאסור מדרבנן למלוח בשר לדעת התוס' (שבת עה). הכא בקדשים לא גזרו, משום שאין שבות במקדש, ע"ש. הרי שהותר שבות במקדש לצורך אכילת קדשים. וכן מתבאר מדברי הכתב סופר בתשובה (סימן קט"ו) ע"ש היטב. ולפי"ז הדרא קושיא לדוכתא. ***

אם הותר שבות בהר הבית

נה בעיקר הנידון אם יש שבות בהר הבית, האריכו רבות האחרונים, ומצאנו אף וכומו שנבאר.

שנינו בפסחים (דף סד): לגבי ערב פסח שחל להיות בשבת, יצתה כת ראשונה וישבה לה בהר הבית, שניה בחיל וכו', וכתב המאירי ז"ל: ומה שאמר אח"כ שיצאה כת ראשונה וישבה לה בהר הבית, פירושו בשבת, לומר שאעפ"י שהרבה דברים שבפסח דוחים את השבת, מ"מ הולכתו ברשות הרבים לביתם לא היה דוחה שבת, ואעפ"י שירושלים דלתותיה נעולות בלילה והו"ל כרמלית ואין שבות במקדש, כל שיוצא מן העזרה מיהא יש בו משום שבות, ומתוך כך כת ראשונה יוצאין בפסחיהן ויושבין להם בהר הבית, **שמחיצות הוא מוקף והרי הוא כרשות היחיד לטלטול**, עכ"ל.

ומבואר בדבריו שההיתר לטלטל את הפסח בהר הבית הוא רק משום שהמקום מוקף מחיצות, ומשמע שללא המחיצות היה אסור לטלטל אעפ"י שהיה נידון ככרמלית [דלא גרע מכל ירושלים]. ומוכח שלא הותר שבות בהר הבית אלא בעזרה בלבד. ולפי"ז דברי המאירי שכל היוצא מן העזרה יש בו משום שבות, כוונתו לעזרה ממש ולא למקום המקדש כולו.

אמנם מאידך גיסא בגמ' ביומא סט. מבואר שהכהנים הישנים בבית המוקד היו מניחים את בגדיהם כנגד ראשיהם ולא תחת ראשיהם ממש משום איסור כלאים.

ומשום שמדברנן יש איסור כלאים גם במציע תחתיו [שמא תיכרך לו נימא על בשרו] ולא רק בלבישה.

והקשה המאירי מדוע לא התירו לכהנים לישן על הבגדים ממש, והרי אין שבות במקדש, ויישב שאין להתיר מחמת כן, כיון שבשעת השינה א"א לומר כהנים זריזים שאין זריזות במקום שינה. [וכן הקשה ותירץ מדנפשיה בהגהות מהר"ץ חיות שם. וע"ע בהערות למרן הגרי"ש ביומא שם].

ולכאורה מה הוקשה למאירי מהא דאין שבות במקדש, והרי בית המוקד היה חציו בעזרה וחציו בהר הבית (כמבואר בתמיד פ"א מ"ו), והכהנים היו ישינים בחציו שבהר הבית (ראה במפרש תמיד כה: ובית גדול היה, ובתוס' יו"ט ריש תמיד ועוד), וא"כ מוכח מדבריו שאף בהר הבית נאמר דין זה של אין שבות במקדש, וצ"ע.

שבות דרבנן כשאפשר בלא עשיית השבות

דועים דברי הכסף משנה (סוף הלכות בית הבחירה) שלא הותר לעבור על שבות במקדש אלא דווקא כשאי אפשר בלא עשיית השבות, אבל אם אפשר לעשות את הפעולה בלא לעבור על השבות, לא הותר לעבור על השבות במקדש לצורך זה. וביאר בזה דברי הרמב"ם שם שכתב שבכל יום היו הכהנים בודקים את העזרה עם אבוקות של אור בידם, חוץ מלילי שבת שלא היו מחזיקים בידם אבוקות אלא היו בודקים בנרות הדלוקים שם מע"ש. ומבואר דאע"ג שטלטול האבוקות הוא איסור דרבנן ואין שבות במקדש, מ"מ היות ואפשר לבדוק את העזרה בלי להחזיק אבוקות, לא התירו להחזיק בידם אבוקות ולעבור על שבות. (וכדברים האלה ממש כתב בספר באר שבע עמ"ס תמיד דף כח.).

והנה מצינו כלל דומה לזה בלח"מ (פ"א מקרבן פסח הי"ח), שכתב שדין אין שבות במקדש נאמר דווקא בדבר שאי אפשר לעשותו מערב שבת, אבל דבר שאפשר היה לעשותו מע"ש, לא הותר לעשותו בשבת. וזהו הטעם שאין הבאת קרבן פסח מחוץ לתחום דוחה שבת (אף שאיסור הבאתו מחוץ לתחום הוא מדרבנן), משום שאפשר היה להביאו מערב שבת, עי"ש. אכן אין דברי הלח"מ תואמים ממש לדברי הכסף משנה, שהרי לדברי הכסף משנה אם בשבת עצמה אי אפשר בלא עשיית השבות, לכאורה מותר לעבור על השבות אף שהיה אפשר לעשותו מערב שבת. ואילו לדברי הלח"מ גם אם בשבת עצמה א"א בלא עשיית השבות, לא התירו לעשותו בשבת כיון שהיתה אפשרות לעשותו מע"ש.

ונפ"מ בזה באופן שלא הכינו מקום בעזרה להנחת האבוקות מערב שבת, שלדעת הכסף משנה יכולים לטלטל בידיהם אבוקות שהודלקו מע"ש כמעשיהם בחול, כיון שכעת בשבת אי אפשר לבלוש את העזרה אלא דווקא ע"י טלטול האבוקות, ואילו לדעת הלח"מ אין היתר לטלטל אבוקות כיון שהיה אפשר לתקן להם מקום מע"ש. נמצא לפי זה שהלח"מ מחמיר יותר מדברי הכסף משנה.

וכן כתב בשד"ח (חלק א' עמ' 71) שכללו של הלח"מ שאין להתיר בשבת איסור שבות שהיה אפשר לעשותו מערב שבת, אינו נכנס בכלליה דמין הכסף משנה, אלא הוא כלל אחר בפני עצמו. ותמה על כמה אחרונים שהשוו דברי הלח"מ לדברי הכסף משנה וכתבו שהוא כלל אחד, עי"ש.

ואמנם עדיין יש לדון אם הלח"מ מודה לסברת הכסף משנה, ונפ"מ בדבר שאי אפשר לעשותו מערב שבת, אך בשבת עצמה אפשר לעשותו באופן אחר [שלא כדרך העשייה בחול], שלדברי הכסף משנה הרי אין היתר לעשותו באופן הרגיל כיון שאפשר בענין אחר, אכן לדעת הלח"מ יתכן שאם יש חסרון כלשהו באופן זה, שפיר נימא דאין שבות במקדש, כיון שאי אפשר לעשותו בערב שבת.

אמנם מצאתי בשו"ת זרע אמת ח"א דף י"ד סע"ב (בחי' לעירובין סי' ט"ו) שהביא את דברי הלח"מ הנ"ל, וכתב דלפי"ז נראה דכ"ש שאין להתיר שבות במקדש אפילו לצורך גבוה כל דאפשר לתקן בלא"ה, באופן דיפה אמר הרב כסף משנה, עכ"ל. הרי שנקט שאם נאמר כדברי הלח"מ, כ"ש שיש להחמיר כדברי הכסף משנה, והיינו משום שסברת הכסף משנה להחמיר היכא דאפשר בענין אחר היא ק"ו מסברת הלח"מ.

זמני השיעורים בהלכות עבודת המקדש

שיעור בספר 'עבודת הקרבנות' מפי

הגאון רבי יוסף הכהן רפפורט שליט"א

מתקיים אחת לשבועיים בימי שני בשעה 10.45 בערב בבנין 'שיבת בית דוד' רח' בן זכאי 46 קומה א' ב"ב

שיעור בספר 'עבודת הקרבנות' מפי

הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א

מתקיים מדי שבוע בימי ראשון בשעה 10.30 בערב בביהמ"ד 'נחלת משה' (חדר צפוני) רח' מלצר 36 ב"ב

שיעור בעניני סדר העבודה מפי

הרה"ג רבי משה הכהן טוויל שליט"א

מתקיים מדי שבוע במוצאי שבת קודש בשעה 8.30 בביהכנס"ס תורה ותפילה רח' רבי יהודה הנשיא ברכפלד

שיעור בעניני סדר העבודה מפי

הרה"ג רבי משה הכהן טוויל שליט"א

מתקיים מדי שבוע בליל שישי בשעה 9.30 בביהמ"ד אהל יוסף רמות בעז"ו (קומה ב')

הקו לשמיעת שיעורי 'מכון תורת הקרבנות' בעניני עבודת בית המקדש בימי המועדים ובכל השנה

בקול הלשון: 03-6171111-1265

לפתיחת שיעורים נוספים בהלכות הקודש והמקדש ולהכנסת שיעורים למאגר: 050-4134645

רשימת ספרים וחיבורים בהלכות הקודש והמקדש

שיצאו לאור בס"ד ע"י המכון

ספרי הלכה

אוצר דינים 'תורת הקרבנות' הלכות הבאת הקרבן / 'שער הקרבן' הלכות קרבן פסח

חיבורות 'אוצר דינים תורת הקרבנות'

סדר עבודות התמיד ושבת ור"ח / הלכות הוריות / הלכות שגגות / הלכות מעשר בהמה / הלכות ארבע עבודות הקרבן / קרבנות מועדי השנה / קרבנות חג השבועות ושתי הלחם / קרבנות חודש / תשרי / הלכות פרועי ראש שתוי יין קרועי בגדים ומחוסרי בגדים / הלכות מחצית השקל תרומת הלשכה ותרומה חדשה

קבצים תורניים אליבא דהלכתא

ארבעה קבצים בעניני מסכת זבחים / בעניני מסכת בכורות / בהלכות קרבן פסח ועניני מסכת כריתות

חיבורים בעניינים שונים

משמרת הקודש עמ"ס יומא / משמרת הקודש עמ"ס מנחות / סדר עבודות הקרבן בקצרה / סדר עשיית קרבן פסח בקצרה / ההנהגה באכילת קרבן פסח / מראי מקומות 'לשכת הכהנים' / הלכות עבודת השחר / קובץ דינים השייכים לקדושת המקדש

דיסקים להמחשה

קרבן פסח א - מההבאה עד הצליה (עם הוצאת אימורין בכל הקרבנות) / ב - הכנת הקרבן לאכילה / ג - הדברים הנאכלים בקרבן / קרבן עולה (כולל הפשט וניתוח)

מוקד מכירות ראשי: 052-7653813

בית יערי הלבנון
תגובות לגליונות קודמים

בגדים, יעויין בזה ג"כ בספר הנ"ל, שדן איך אפשר לידור בנזירות בשבת והרי עי"ז מתקדש והוי תיקון גברא, ורוב דבריו מיישבים גם הערה זו.

הקדמת נר חנוכה להקטרת איברים

הרה"ג רבי שלמה הלוי פראג שליט"א

לכבוד קובץ תורת הקרבנות

ראיתי בגליון ל"ה - כסלו תשע"ו את מאמרו הנפלא של הרב י. י. ב. בדיני חנוכה בזמן המקדש, וכתב בסעיף ב' לענין כהן שבזמן מצות הדלקת נר חנוכה יש לפניו שתי אפשרויות, או להדליק נ"ח או להתחיל בהקטרת איברים, שצריך להקדים הדלקת נ"ח. והסברא לכך כתב בהערה 7 דנר חנוכה הרי מצוותו בתחילת זמנו, וכמ"ש הרמב"ם פ"ד מחנוכה ה"ה ובשו"ע סי' תרע"ב ס"א וס"ב דאסור להקדים ולאחר, ונמצא שאם מאחר אינו מקיים את המצוה לכתחילה, משא"כ הקטרת איברים דאין נפקותא אם מקטירים בתחילת הלילה או בסופו וכו', וא"כ הויא נ"ח כעין מצוה עוברת ולכך יש להקדימה, עכ"ד הנחמדים.

הנה במ"ב סי' תרע"ב סק"א כתב דאם לא הדליק לפני מעריב והגיע זמן צה"כ, יקדים להתפלל מעריב כיון שהוא תדיר וגם משום שק"ש היא דאורייתא, וע"ע בבה"ל שם ד"ה לא ובשע"ת שם סק"ב מה שכתבו בזה. הרי דלא נקט כסברא הנ"ל ולפי"ז גם בהדלקת נ"ח והקטרת איברים נראה דהקטרת איברים קודמת כמו תפילת מעריב וק"ש. והטעם י"ל דאף שגורע מזמן המצוה שהרי הזמן הוא משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק, הא מ"מ זהו רק לכתחילה כמבואר בסי' תרע"ב ס"ב, ובדיעבד מדליק אף אח"כ, ולכך יש להקדים התדיר.

אכן מצאנו כסברת בעל המאמר הנ"ל, והוא בב"ח סי' תרע"ב ד"ה פסק, שכתב דאפילו לרבינו יונה דמיקל בחמץ שא"צ להפסיק מודה בנ"ח דצריך להפסיק, דהא לחד לישנא אם יגיע הזמן דכלתה רגל מן השוק שוב אינו מדליק וא"כ הו"ל מצוה עוברת ופשיטא דצריך להפסיק, הרי דנקט הב"ח דכה"ג מיקרי מצוה עוברת לענין להפסיק וא"כ גם לנידון הנ"ל, וזה לא כהמ"ב הנ"ל ועי' בכ"ז.

ויה"ר שנזכה לבנין בית הבחירה וכהנים בעבודתם בב"א.

אכילת שלמי שמחה בכל יום מימי החג

הרה"ג רבי אברהם יונה בינשטוק שליט"א

קובץ האחרון גליון ל"ו במדור 'שער הקרבן' דנו בחיוב אכילת שלמי שמחה האם חייבין גם בלילות או רק בימים. ובאתי להעיר ששאלה זו בנויה על ההנחה שיש חיוב לאכול שלמי שמחה בכל יום מימות החג, והיה ראוי להקדים שאין זה דבר פשוט כלל, ולמעשה נחלקו בזה ראשונים ואחרונים אי חיוב מצות שמחה בבשר שלמים הוא בכל יום כפשטות המשנה ברפ"ד דסוכה ההלל והשמחה שמנה, או שיוצא יד"ח בפעם אחת ושאר הימים יכול לשמוח בבשר חולין ובכסות נקי' ויין ישן כמו בזה"ז. ולענ"ד אם כי הרבה מגדולי האחרונים נקטו בפשיטות כהצד הא', אמנם לאחר העיון בהראשונים נראה שאינו פשוט כלל ויש נטייה

האם מלח קרב על גבי המזבח בפני עצמו

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטינברג שליט"א

גליון לו בשער הקרבן שאלה ב' דנו אם מלח יכול להיות קרבן בפ"ע

בבעל הטורים דברים יב-יד כתב "ושם תעלה עולותיך", ראשי תיבות תשע, תשעה דברים אתה מעלה על המזבח, עולה, חטאת, אשם, שלמים, מנחה, שמן, לבונה, יין ומים, עי"ש. ולא הזכיר מלח, משמע דאינו קרב בפ"ע.

משיחת כהן גדול בשבת וזו"ט

הרה"ג רבי ברוך ברשנקו שליט"א

גליון ל"ו דנו אם יש איסור שבת במשיחת הכה"ג, ודנו בשיהיה בזה איסור מוליד כיון שגוף הכה"ג נשתנה בדרך נס (כדאיתא בילקוט שמואל, הובא בחשוקי חמד סנהדרין י"ג ע"ב).

יש להוסיף שכמו כן יש לומר לגבי שמן המשחה עצמו שיהיה בו גדר מוליד, שהרי נאמר בכריתות ה: שהשמן שעשה משה אינו נחסר לעולם משיעור י"ב לוגין, ונמצא שבכל מעשה משיחה מתרבה השמן כנגד החלק שנחסר ממנו, ואולי יש בזה משום איסור מוליד בשבת.

הערת המערכת: אכן סברא זו לאסור המשיחה בשבת הובאה בספר בן פורת לגר"י ענגיל (ח"א סי' ב' אות ה') המובא בגליון הנ"ל, ודן שם בעוד הרבה טעמים נפלאים לאסור המשיחה בשבת, ועוד חזון למועד להביא את כל דבריו אי"ה.

הרה"ג רבי רפאל ב. שליט"א

גליון ל"ו (טבת תשע"ו) הביא הרה"ג רבי אליעזר הכהן רבינוביץ שליט"א מבית שמש לפרש את דברי הרמ"ע מפאנו דאיסור משיחה בשבת הוא משום תיקון גברא, כיון שהוא מתקדש ע"י המשיחה במעלה יתירה על כהן המרובה בגדים.

יש להעיר דלכאורה לפי זה יאסר למנות את הכה"ג בשבת וזו"ט גם ע"י ריבוי בגדים, והרי להדיא מבואר בגמ' יומא יב. דאם נפסל הכהן ביו"כ ממנים את השני בעצם יום הכיפורים [ע"י תמיד של שחר או ריבוי בגדים], ומוכח דדוקא במשיחה אין למנותו, אבל מצד עצם המינוי לכהן גדול לית לן בה.

עוד הביא שם בשם הגרנ"צ ראטטענבערג שליט"א דהאיסור הוא משום מוקצה, שבכניסת היום היה הכהן הגדול כשר ואין עתידים להשתמש בשמן זה.

ויש להעיר דהא היו מתקינים כהן אחר תחתיו, ומבואר דחששו שיפסל וא"כ נתנו דעתם להשתמש בשמן המשחה. ויל"ע.

הערת המערכת: הנה טעם זה של הגרנ"צ ראטטענבערג שליט"א הובא ג"כ בספר בן פורת הנ"ל להגר"י ענגיל, ואכן סתר סברא זו מחמת טענה זו שכיון שמתקינין כהן אחר תחתיו, הרי זה נחשב שמעיקרא הזמינו את השמן להשתמש בו כשיהיה בו צורך. [ומה שהעיר על דברי הגר"י ענגיל דהאיסור משום תיקון גברא, איך יכול כהן גדול להתקדש ע"י ריבוי בגדים, ומאי שנא משיחה מריבוי

כל שמונה, שהביאו הסוגיא בפסחים הנ"ל שכשחל יו"ט הא' בשבת יוצא בכסות נקיה ויין ישן, וכתבו שלא אמרו אין שמחה אלא בבשר אלא למצוה מן המובחר ולא לעכב. ובפשוטו דבריהם תמוהים שהרי בודאי חיוב הקרבת שלמי שמחה הוא חיוב גמור, וכמו שאמרו בחגיגה ו: שלש מצוות נצטוו ישראל בעלותם לרגל ראייה וחגיגה ושמחה, והיינו הקרבת קרבן שמחה.

אכן אפשר לומר בכוונתם, שיש חיוב נוסף על השמחה באכילת הבשר, והוא להקריב פ"א בחג שלמי שמחה. וחיוב זה שאינו עיקר המצוה הוא א' מהשלש מצות שנתחייבו ישראל 'בעלייתן לרגל' כלשון הברייתא בחגיגה, והיינו דחייב רחמנא בקרבן לשם מצות שמחה ביחד עם שאר הקרבנות של העלייה לרגל, וכמו שעולת ראייה ושלמי חגיגה עיקר חיובן הוא פ"א בלבד ה"ה שלמי שמחה. ויסוד חיוב זה הוא חיוב קרבן ולא רק היכי תמצי של שמחה, ואע"ג שעיקר המצוה של שמחה בחג הוא אכילה ויוצא בשלמי חבירו וכן בנו"נ והכהנים בחטאות ואשמות, מ"מ את החיוב הנוסף של הקרבת הקרבן לא יצא. [ויודע שלדעת כמה אחרונים יש חיוב מיוחד להקריב קרבן לשם ש"ש פעם אחת, ועי' בזה באבי עזרי הל' חגיגה, ועיקר דברינו כאן הם בנוגע למצות האכילה].

ובזה יש לבאר את דברי הריטב"א והר"ן, שדעתם שכשאמרו בגמ' שבזמן שביהמ"ק קיים אין שמחה אלא בבשר נתכוונו למצות עלייה לרגל, שלמי שמחה הוא א' מהשלש מצות התלוין בה ובודאי הוא חיוב גמור כמו השאר, ורק לגבי מה שמקיים בזה גם מצות שמחת יו"ט לענין זה כתבו שהוא רק מצוה מן המובחר, ונ"מ שלאחר שאכל פ"א בשר שלמים, אינו חייב בזה בשאר הימים אלא רק למצוה מן המובחר.

ועיין מנחת ברוך סי' ע"ז שהביא ראייה מערכין דף ג. דדווקא כהנים בעבודתן אסורין בנשותיהם ברגל הא' ישראלים מותרים, והעלה מזה שאין חיוב לאכול שלמי שמחה בכל יום. ויש לדחות שיכול לטבול ולהעריב שמשו ולאכול שלמי שמחה בלילה, אבל הוא ראייה עכ"פ שיוצא במה שאוכל בלילה וא"צ לאכול גם ביום וגם בלילה.

זריקה שלא במקומה בקרבן העוף

הרה"ג רבי ב. א. שליט"א

בגליון לו עמ' 5 הובא שדברי התוס' בזבחים סו. שגם בקרבן העוף נאמר דין זריקה שלא במקומה, ונתכפרו בו הבעלים כמו בקרבן בהמה, אינם אלא בחטאת העוף ולא בעולת העוף, וכמקור לכך הובא מתוס' בדף סו: ד"ה ואלא.

אמנם נראה שכוונת התוס' שם אינם אלא כשנינה לגמרי בעבודת הקרבן וכגון מהזאה למיצוי ולהיפך, אבל אין בזה מקור לשינוי מקום הזריקה.

ואכן כמה אחרונים כתבו שדברי התוס' הם גם בעולת העוף, עיין שוהם וישפה פ"ח מפסוה"מ ה"ה (הובא בספר הליקוטים) ותורת הבית קינים פ"א מ"א, וכן מבואר בליקוטי הלכות זבחים כו: בתו"ד, וזהו דלא כמו שנקטו מרנן החזו"א והגרי"ז כמובא בגליון שם.

חזקה בדברי הרבה מגדולי הראשונים לצד השני שאין חיוב כלל בכל יום, ואבאר בס"ד.

הנה בתוס' פסחים צה: סוד"ה טעון מפורש כהצד הא', שהקשו אהא דמשמע שם שקרבן פסח טעון לינה יום א' ומיד חוזר לבינתו, למה לא יתחייב בלינה בכל ימות החג משום שלמי שמחה, והוסיפו דדווקא בשבת אמרינן בפ' אלו דברים (פסחים עא.) משמחו בכסות נקיה ויין ישן, אבל בשאר ימי החג צריך לשמוח דווקא בשלמים. ותירצו שיכול לקיים המצוה בלי שיתחייב בלינה בשלמים שנשחטו אתמול או בשלמי חבירו.

אמנם בתוס' בשאר מקומות תירצו עוד דהא דאיתא בפסחים משמחו בכסות נקיה, הכוונה שיוצא בזה לכתחילה אפי' בימות החול וא"צ להביא קרבן דווקא שיתחייב בלינה, עי' היטב בדבריהם בר"ה ה. ד"ה מה חג וביומא ג. ד"ה פז"ר ובסוכה מז. ד"ה לינה.

ומצאתי בשפת אמת ביומא שעמד על משמעות התוס' שם, וביאר שענין זה תלוי בפשט הסוגיא בפסחים עא. דמקשה התם על המ"ד דבעינן זביחה בשעת שמחה, א"כ איך משכחת לה שמחה שמונה ימים, והרי כשחל יו"ט א' בשבת לא משכחת לה שמונה, ומסיק אלא בכסות נקיה ויין ישן. וביאר שמהגמ' משמע שגם אלו בכלל עיקר קיום המצוה של שמחה וכשיטת תוס' בר"ה וביומא, ולאו דוקא כשחל בשבת וא"א בענין אחר, דאם הכוונה דווקא כשחל בשבת וכשיטת התוס' בפסחים, א"כ היה לגמ' לומר בקיצור דכיון דאי אפשר אין למדין אפשר משא"א, שהרי ודאי ידעה הגמרא שיש קיום מצות שמחה מה"ת גם ביין וכמו בזה"ו. [אכן בערוך לנר בסוכה כתב שכל הראיה היא למ"ד דבעינן זביחה בשעת שמחה ונמצא חומרו קולו שיוצא בכסות נקיה ויין ישן, וכתב ששני התירוצים של התוס' תלויים במחלוקת זו אי בעינן זביחה בשעת שמחה, וא"כ למאי דקיי"ל דלא בעינן בשעת שמחה, באמת צריך לאכול בשר שלמים בכל יום. אלא שלכאורה אי"ז מוכרח כלל].

וע"ע בשפת אמת ביומא שם שהעיר גם מדברי התוס' בחגיגה ו: ד"ה יש בשמחה שהביאו מתוספתא שהשמחה יש לה תשלומין כל שבעה, ומוכח להדיא שאינו חיוב בכל יום לכו"ע. ובאמת רבים תמהו על דבריהם שם ונקטו בפשיטות דחובת שלמי שמחה הוא בכל יום, [עיין טו"א, פר"ח במים חיים, נו"ב ובצל"ח, רעק"א, מנ"ח, עמודי אור סי' ל"ב, מרומי שדה, רש"ש וחזו"א], וזה פלא שנראה בדבריהם כאילו זו הלכה מפורשת באיזה מקום, ויש מהם שהגיהו בדברי התוס', ולא הרגישו במשמעות התוס' במקומות הנ"ל.

ועוד כתב השפ"א שבדברי רש"י ותוס' ריש פ"ד דסוכה וברש"י בפסחים מבואר לאידך גיסא שיש חיוב אכילת שלמים בכל ימי החג, אמנם לענ"ד אינו מוכרע בכל הני מקומות, ובפרט תוס' בסוכה שאם נדייק בלשונם שהוא חיוב בכל יום, יהיו סותרים את דברי עצמם באותו פרק בדף מ"ז.

וכן משמע ברמב"ם שעיקר החיוב הוא פ"א ברגל ולא בכל יום, שכתב בריש הלכות חגיגה וז"ל השמחה האמורה ברגלים הוא שיקריב שלמים יתר על שלמי חגיגה, ולא כתב כל שבעת היום כמ"ש במצות שמחה בהלכות יו"ט, וכ"כ רי"ט אלגזי בספרו קדושת יו"ט סי' ל"ט והשפ"א שם בדברי הרמב"ם. וכן מצאתי להדיא במאירי בפסחים עא. בשם י"א שהמצוה אינה אלא ביום ראשון, [וכתבו עוד שאין לו תשלומין, עי"ש שנחלק עליהם בזה].

וכן נראה מהריטב"א והר"ן בריש פ"ד דסוכה אהא דהשמחה

יסוד המזבח
נידונים יסודיים בהלכה

דין הליכת עקב בצד גודל

הרה"ג רבי אברהם כהן שליט"א

באתי לעורר באופן ההליכה בבהמ"ק, שיש לברר אם מותר לילך בהליכה רגילה, או שצריך דווקא לפסוע עקב בצד גודל. ודבר זה נוגע לכמה מן הפוסקים לכל איש ישראל – כהן, לוי, ישראל, בין איש ובין אשה.

והנה איתא במכילתא דרשב"י [סוף פרשת יתרו] "מה ת"ל אשר לא תגלה ערותך עליו שכשתעלה למזבח **לא תהא פוסע פסיעה גסה אלא מהלך עקב בצד גודל**. אין לי אלא למזבח, לעזרות מנין, ת"ל ולא תעלה במעלות על מזבחי ונאמר עליו, **אין עליו אלא בסמוך** כענין שנאמר ועליו מטה מנשה". מבואר א"כ שאופן ההליכה במקדש זהו בדווקא עקב בצד גודל.

ובספר חסידים סי' קנ"ח פירש דזה דווקא בכהנים וז"ל "אמרו כשהיו מהלכין בעזרה עקב בצד גודל שלא יהיה כמשאוי מלאכת ה'". וא"כ זהו טעם דווקא בכהנים בשעת עבודה. ועפי"ז פסק הכף החיים סי' קכ"ח אות מ"ז דשיעור השהייה של הכהנים מנטילת הידיים עד ברכת כהנים, הוא כ"ב אמה בהילוך של עקב בצד אגודל כמו במקדש. וכן פסק האור לציון [ח"ב פרק י"א, תשובה ג' ד"ה שיעור], דשיעור ההפסק בין נט"י להמוציא הוא כ"ב אמה בהילוך עקב בצד אגודל כמו שהיו הכהנים מהלכים במקדש.

אמנם מדברי הצ"ח בברכות [ט: ד"ה היכי מצי סמין] מתבאר שהוא דין בכל ישראל במקדש, שכתב "ועוד נלע"ד דשיעור זה של כ"ב אמה לאו בפסיעות בינוניות משערין רק בפסיעות קטנות עקב בצד אגודל כיון דמהילוך של שער ניקנור למזבח ילפי לה שם בתוס' במס' סוטה [לט. ד"ה כל כהן], ובודאי לאו אורח ארעא לילך פסיעה גסה בעזרה, ואפילו בבית הכנסת כתב המג"א סי' צ' סקכ"ד וכו' **וק"ו במקדש שלא היו הולכים רק דוגמת הילוך הכהנים בעבודה שהוא עקב בצד גודל** וכמו שמבואר בירושלמי, ומוכח הדיא שנקט שהוא דין בכל ישראל במקדש.

ומאיך יש סוברים שדין הליכת עקב בצד גודל הוא רק במזבח, דהוי איתא במכילתא [דר' ישמעאל] סוף פרשת יתרו "מה ת"ל אשר לא תגלה ערותך עליו **שלא ילך פסיעה גסה אלא גודל בצד עקב ועקב בצד גודל**: אשר לא תגלה ערותך עליו. **עליו אי אתה פוסע פסיעה גסה, אבל אתה פוסע פסיעה גסה בהיכל ובקודש הקדשים**". ומבואר שרק במזבח נאמר הדין דהליכה עקב בצד גודל. וכן מתבאר מדברי המדרש רבה ריש פר' משפטים [פרשה ל'], "אלא א"ר אבינא כשם שהזהיר הקב"ה את הכהנים **שלא יהו פוסעים פסיעות גסות על גבי המזבח אלא יהו מהלכין עקב בצד גודל**. כך הזהיר הקב"ה את הדיינין שלא יפסיעו פסיעות גסות בדין". וכן פסק בחינוך [מצווה מ"א] שאסור לעלות על המזבח בפסיעות גסות אלא "מהלך בנחת וביראה עקב בצד גודל" [והוסיף שמצווה זו נוהגת בזמן הבית בזכרים ובנקבות]. ולפי זה מבואר דאי"ז דווקא בעבודה, אלא אפילו אם עולים למזבח פסולי עבודה כגון נשים, נמי צריכים לילך עקב בצד גודל. וכ"ה בב"ח [אור"ח סי' צ"ה ד"ה ירושלמי], ויעוי' עוד בביאור הגר"א אור"ח סי' קכ"ג לשו"ע סעי' ג', מנחת ביכורים על התוספתא יומא פ"א הי"ב לגבי בנה דמרתא בת בייתוס, ובפני משה לירושלמי שם.

ומצינו דעה נוספת בראשונים, שיש סוברים שאין הלכה כלל לילך עקב בצד גודל ואפילו בכבש, דהנה הסמ"ג [לאוין רצ"א] הביא את המכילתא והירושלמי שהיו מהלכין בכבש עקב בצד גודל, והקשה מהא דאיתא ביומא כד. דהיו רצין ועולין בכבש לזכות בתרומת הדשן, ומבואר שלא היו הולכים עקב בצד גודל. ולכן ביאר **"ולאו דווקא עקב בצד גודל שהרי לא אסר אלא הרחבת פסיעות"**. וכדברים האלו ממש איתא ביראים סי' שיי"א [סי' שכ"ז בהוצאות קודמות], וכתב התועפות ראם שם דהכי נמי דעת רש"י בסוכה נב: בהא דבנה של מרתא בת בייתוס. וא"כ לשיטתם גם בכבש האיסור הוא רק להרחיב הפסיעות, אבל אין הלכה לילך עקב בצד גודל.

ויעוי' בתוס' ישנים יומא כב. שהקשה דבירושלמי מבואר שצריך לילך עקב בצד גודל, ומאיך בגמ' שם איתא דהיו רצין ועולין בכבש. ותירץ בתחילה שהיו רצין קודם עבודה, שהרי ריצה זו היתה כדי לזכות לעבוד בתרומת הדשן, אבל בשעת עבודה אסור, [וכתב המנח"ח מצווה מ"א שזהו דלא כהחינוך שם שכתב דאפילו אשה אסורה לפסוע פסיעה גסה בכבש וא"כ אין זה דין בעבודה]. אי נמי הא דרצין היינו עקב בצד גודל.

ובדעת הרמב"ם נחלקו האחרונים דכתב בפ"א מבית הבחירה הי"ז דאסור לבנות מדרגות למזבח אלא רק כבש, ותמה המשנה למלך שם למה השמיט הרמב"ם להלכה שצריך ללכת עקב בצד גודל. וכתב היד איתן [הובאו דבריו בספר הליקוטים ברמב"ם פרנקל], דבספר המצוות ל"ת פ' הביא הרמב"ם לדברי המכילתא, וכיון שהוקשה לו קושיית התוס' ישנים מהגמ' ביומא, לכן נקט בכוונת המכילתא כהסמ"ג והיראים שאין חובה לילך עקב בצד גודל, ורק אסור להרחיב הפסיעות.

ומאיך כמה אחרונים כתבו שהרמב"ם לא ס"ל כלל לאיסור זה, ויכול כל אדם לילך כרצונו ואפילו בכבש, כך כתב הר המוריה, וכן איתא בעשת שן [פירוש על המכילתא מבעל הגחלי אש, דקה מן הדקה, ועוד] בשם המלבי"ם, שהרמב"ם פסק כהגמ' ביומא דהיו רצין ועולין בכבש. וכן דעת ערוך השלחן [סי' ד' סעי' ט"ז], וכתבו הגרי"ז ביומא שם דהרמב"ם פסק כת"ק דר' ישמעאל במכילתא דלא ס"ל לדרשא שצריך לילך עקב בצד גודל. [ואולם בעשת שן עצמו נקט בדעת הרמב"ם כתי' שני של התו"י דרצין ועולין בכבש היינו שהיו רצין עקב בצד גודל].

ויעוי' בדברי היעב"ץ בלחם שמים (מובא בספר הליקוטים שם) דס"ל דכל האיסור דפסיעה גסה הוא במזבח בלבד, ולא בכבש.

נמצינו למדים א"כ לדברי ספר חסידים, כף החיים, ואור לציון, כהנים בשעת עבודה הולכים רק עקב בצד גודל, וכפי שנתבאר במכילתא דרשב"י. ולצל"ח הוא דין בכל ישראל במקדש. ואילו לדעת החינוך, הב"ח, הפני משה, והעשת שן ברמב"ם, זה דין רק בכבש וכדברי המכילתא דרבי ישמעאל והמדרש רבה. ומאיך לדעת הסמ"ג, היראים, התועפות ראם ברש"י, והיד איתן ברמב"ם, אין הלכה כזו כלל אלא רק שלא להרחיב הפסיעות ע"ג הכבש. ודעת הלחם שמים שהלכה זו היא דווקא במזבח. ועוד מצאנו שדעת הר המוריה, המלבי"ם, ערוך השלחן, ומרן הגרי"ז, דלרמב"ם יכול כל אדם לילך כרצונו ואפילו בכבש.

ויה"ר שנזכה במהרה בימינו שבבית אלוקים נהלך ברוש, ויבוא תשבי ויורה לנו את הדרך אשר נלך בה, במקדש, ובכבש, במהרה ידין אמן.

גפן של זהב
תמיהות וקושיות בהלכה

ש"ע חו"מ סי' תכ"ז ס"ז), אולי שאני התם דשכיחא הזיקא טובא. ומעתה אם הטעם משום שאינו בית דירה, הרי גם המזבח שנעשה לדוגמא אינו בית דירה, אבל אם הפטור מטעם גגן ולא של הקדש, הרי שמזבח זה ג"כ יהיה חייב במעקה. ואמנם לענין הכבש יש לדון שלכל הטעמים יהיה פטור ממעקה, שהרי דרשו בספרי (הובא במנ"ח שם) גגן פרט לכבש, וזהו לכאורה מסברא משום שהכבש אינו גג, או משום שאינו אלא למעבר בעלמא (עיין בהערה ד' למנ"ח).

הקריב חטאת בלא וידוי

הרה"ג רבי יעקב ישראל ברמן שליט"א

פסק הר"מ בהל' תשובה פ"ח ה"א דהמקריב חטאת בלא וידוי לא נתכפר. ויש לדון האם כוונתו שצריך להביא חטאת אחרת, או שא"צ להביא חטאת אף שלא נתכפר ונמצא שאין לו כפרה עולמית.

ואי נימא דצריך להביא אחרת, יש לעיין מה יעשו בחטאת הראשונה שכבר נשחטה, האם יקריבו אותה שלא לשם החטא, או שתלך למיתה.

ברכה על קידוש העשרון במנחה

הרה"ג רבי יוסף ניסים כהן שליט"א

נה הרמב"ן בהשגות לסה"מ בעיקר הי"ב כתב שכל העבודות כגון היציקות ובלילות ופתיות ומליקות ודכוותיהו, הכהן כשעושה אחת מאלה עושה מצוה ומברך עליה ע"ש. ויש לדון האם גם בקידוש העשרון של המנחה יש לברך או דווקא ביציקה.

ולכאורה מלשון הרמב"ן משמע שאין לברך אלא על יציקה ובלילה, אבל על קידוש העשרון אין לברך. אולם יש לדקדק מלשון הרמב"ם (פי"ג ממעשה הקרבנות ה"א) שאף קידוש העשרון בכלל מצות עשיית המנחות, שכתב: מצות עשה לעשות כל מנחה כמצוותה האמורה בתורה, וכיצד עשיית חביתי כהן גדול מביא עשרון שלם ומקדישו וכו', ושם (בהלכה ה') כתב מנחת הסולת וכו' מביא עשרון סולת או כמה עשרונות וכו' ע"כ.

ולכאו' מלשונו משמע שהמצוה היא כבר בתחילת ההקדשה של העשרון (והעירני לזה רי"מ כץ שליט"א), וא"כ לכאו' יש לברך גם על קידוש העשרון, וצ"ע.

השוואת רגלי הכהנים בשעת העבודה

הרה"ג רבי יעקב ישראל ברמן שליט"א

נה הטור באו"ח סי' צ"ה הביא מהירושלמי שנחלקו ר' לוי ור' סימון כיצד צריך להשוות הרגלים בתפילה, חד אמר כמלאכים דכתיב ורגליהם רגל ישרה, וחד אמר ככהנים שהיו הולכים עקב בצד גודל ולא היו מרחיבים פסיעותיהם. ופסק הטור דצריך להשוות כמלאכים. והקשה הבית יוסף א"כ אמאי בסי' צ"ח כתב והשוואת הרגלים ככהנים בשעת עבודה.

ותירץ הט"ז בסי' צ"ח דלמ"ד דילפינן לתפלה ממלאכים דכתיב ורגליהם רגל ישרה, ס"ל דכהנים נמי בשעת עבודה היו משווים רגליהם כמלאכים, שהרי תפלה במקום קרבן היא וע"כ דבשעת עבודה נמי עומדים כמלאכים, אלא דלמ"ד דבתפלה צריך להיות ככהנים ס"ל דבשעת עבודה אין הכהנים זקוקים להשוות הרגלים ממש רק שלא להרחיב הפסיעות, וא"כ בתפלה נמי א"צ להשוות ממש. ולכן נקט הטור בסי' צ"ח ככהנים למר כדאית לי' ולמר כדאית לי'. וביאר דהא דכתיב דהכהנים היו מהלכין עקב בצד גודל, זהו בשעת עלייתם למזבח דלכו"ע צריכים לילך עקב בצד גודל.

עכ"פ נמצינו למדים לפי דבריו, דלמאי דקי"ל דבתפילה צריך להשוות הרגלים כמלאכים, בעבודה נמי צריך לעמוד כמלאכים דכתיב בהו ורגליהם רגל ישרה, ולא לחלוק רגליו. וצ"ע שלא שמענו כן בשום מקום בדברי הראשונים, ועיין בזה.

מעקה למזבח ולכבש

הרה"ג רבי ברוך ברשנקו שליט"א

בגלינות הקודמים דנו בענין בניית מזבח וכבש לדוגמא בעלמא כדי להתלמד בו. ויש לדון אם הוא גדול באופן שיש גובהו עשרה טפחים [ועדיין מותר לעשותו כיון שאינו גבוה ג' אמות], אם יש חיוב לבנות מעקה על גבי המזבח והכבש.

והנה במזבח עצמו לא היה מעקה, וכמו שנראה בדברי רש"י בזבחים סב. שלמעלה בראש המזבח העמיקו חריץ עמוק דבר מועט להיות להם שפתו היקף מעקה קטן סביב שלא יחליקו, עכ"ל. וכן לגבי הכבש מבואר בתפארת ישראל מדות (פ"ג סוף אות ל') שעשו ג"כ כעין מעקה זה למזרח ולמערב, ומשמע שלא היה בהם מעקה גבוה י' טפחים.

ויש לעיין בטעם הפטור של המזבח והכבש, האם משום דלא מיקרי גגן אלא של גבוה (מנ"ח מצוה תקמ"ו אות ט'), או משום שאינו בית דירה, ואעפ"י שבאר או בור בחצירו ג"כ חייבים במעקה

בעז"ה תתקיים סדרת 5 שיעורים מתומצתים על סדר עבודת התמיד על ידי ת"ח כהנים הבקיאים בעניינים אלו השיעורים יתקיימו בביהכ"נ צעירים (עז"נ) רח' האדמו"ר מצאנז ב"ב החל ממוצ"ש פרשת תרומה בשעה 9:30

לויים בדוכנם
בהלכות עבודת הלויים במקדש

בעל מום" לאו משום דלוי היה, אלא משום שבזה משנה את משה
בברייתו מכל האדם, עי"ש. ולפ"ז אין להוכיח לנידון דידן אם כשר
לעבודת השיר או לא.

והעירוני דאף לשיטת רש"י אין להוכיח שכבד פה כשר לעבודת
השיר, שהרי בזמן מתן תורה נתרפא משה בלשונו, כדאיתא במדרש
רבה (ריש דברים), עי"ש.

שוב מצאתי בספר תורת הקנאות עמ"ס סוטה (שם) שהוכיח מדברי
רש"י הנ"ל שמשה רבינו לא נפסל לעבודת השיר מחמת היותו כבד
פה והביא לדברי המדרש הנ"ל, ועי"ש עוד מה שכתב בזה ואכמ"ל.

ובאמת שיש להעיר שהרי משה רבינו משורר היה, וכמו שכתב
להדיא רש"י בערכין (דף י"א ריש ע"ב), וא"כ בהכרח שלא נפסל
מחמת היותו כבד פה, ושמא היה זה לאחר שנתרפא, וצ"ע.

האם יש בגדים מיוחדים ללויים

הרה"ג רבי ע. ש. שליט"א

כתב החתם סופר (תורת משה שמות לט) בביאור הפסוק ומן
התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקדש,
ד'בגדי שרד' היינו בגדים מיוחדים ללויים המשוררים והשוערים
ולישראלים השוחטים שהיו צריכים בגדים מיוחדים, [ויעור"ש
בפירש"י הרמב"ן ובדעת זקנים, ורש"י שמות פל"א פ"י ד"ה ואת
בגדי השרד].

ובעיקר דברי החת"ס שהיו בגדים מיוחדים ללויים, כבר כתב כן
הראב"ד בפירושו לתורת כהנים פרשת צו (מכילתא דמילואים אות
ד, ויעויין עוד באות לד).

אלא דמש"כ דבגדי הלויים היו עשויים מתכלת ארגמן ותולעת שני,
קשה דבדברי הימים ב פ"ח איתא והלויים המשוררים לכולם לאסף
להימן לידתון ולבניהם ולאחיהם מלובשים בוץ, והיינו פשתן. ויעויין
עוד דה"י א פט"ו ודויד מכורבל במעיל בוץ וכל הלויים הנושאים
את הארון והמשוררים וכנניה השר המשא המשוררים, ופירש"י וכל
הלויים כמו כן מכורבלים במעיל בוץ ולפי שהיה דוד משורר כמו לויים
לבש גם הוא לבושיהם שלבשו גם הם.

תגובות לגליונות קודמים

ניתן לשלוח מאמרים ותגובות למדור זה גם בפקס 072-3377667

עשה להיות פנוי ומוכן.

וביותר קשה, דשאר הראשונים לא הזכירו כלל דין זה ד'פנוי ומוכן',
דבסמ"ג (עשין קסט) כתב מצות עשה להיות הלויים מתעסקין
בעבודת בית המקדש, וכן בחינוך (מצוה שצד) להיות הלויים עובדים
במקדש ולא הזכירו כלל דבכלל המצוה שהלויים צריכים להיות פנויים
ומוכנים לעבודה, ובאמת דאף הרמב"ם עצמו בספר המצוות (עשה
כג) כתב שנצטוו הלויים לבד לעבוד במקדש בעבודות ידועות ותו לא,
וכן במנין המצוות בתחילת הל' כה"מ כתב שיעבוד הלוי במקדש, וכן
במנין המצוות הקצר שלו (בתחילת ספר המדע מ' כג) כתב להיות
הלוי עובד במקדש שנ' ועבד הלוי הוא, וצ"ע.

כיבוד העזרה בכהנים או בלויים

הרה"ג רבי ע. ש. שליט"א

רעויי רש"י ערכין י"ג: (ד"ה אין לוי) דכיבוד העזרה מוטל על הלויים,
וכ"כ הרע"ב (שם פ"ב מ"ו). עוד מבואר מדברי רש"י דקטן פסול
לכבד העזרה, וכ"כ בספרי דבי רב (בהעלותך פייסקא סג, עמ' רפב
סוד"ה השתא) ובמקדש דוד (קדשים סי' י סק"ה ד"ה מיהו).

וצ"ע מהא דתנן בפסחים סד. אלא שהכהנים מדיחים את העזרה
שלא ברצון חכמים, ומשמע שהכהנים היו מדיחין את העזרה ולא
הלויים.

וכמו כן קשה מדתנן בתמיד לג: נתפזר ממנו קרבן גחלים והיה
מכבדן (הכהן) לאמה, ומבואר ג"כ דהכהנים היו מכבדין העזרה ולא
הלויים.

לוי כבד פה אם כשר לדוכן

הרה"ג רבי חיים זכותא שליט"א

רש' לדון בלוי כבד פה וכבד לשון אם יכול להיות משורר או לא,
דלכאורה כיון שאינו יכול להגות את המילים כדבעי, פסול לעלות
לדוכן.

אכן לכאורה יש להוכיח שכשר הוא לדוכן, מהא דאיתא בפ"ק
דסוטה (דף יב:), והנה נער בוכה, תנא הוא ילד וקולו כנער דברי רבי
יהודה, אמר לו רבי נחמיה א"כ עשיתו למשה רבינו בעל מום. ופרש"י
(ד"ה בעל מום) וז"ל: והוא לוי ונפסל בקול לעבודת השיר. עכ"ל.
מבואר ברש"י דלדעת רבי נחמיה משה רבינו ודאי היה כשר לעבודת
השיר, ומשור"ה הקשה לרבי יהודה שאם היה קולו כנער א"כ נעשה
בעל מום ונפסל לעבודת השיר. מעתה אם נאמר שלוי כבד פה נפסל
לעבודת השיר, מה הוקשה לו לרבי נחמיה, הרי בלא"ה משה היה כבד
פה, ובהכרח שאינו נפסל לעבודת השיר.

אלא דכל זה לדעת רש"י שפירש שעיקר קושייתו של רבי נחמיה
לומר שמשה לא היה בעל מום הוא משום שהיה לוי, אולם במהרש"א
בסוטה שם בח"א כתב דמה שהקשה רבי נחמיה "א"כ עשיתו למשה

גדר מצות עבודת הלויים

הרה"ג רבי שמואל הלוי לאבינשטיין שליט"א

בגליון לה הביא הרה"ג רבי אברהם יונה הלוי בינשטוק את לשון
הרמב"ם (רפ"ג מהמ"ק) ומצות עשה להיות הלויים פנויים
ומוכנים לעבודת המקדש, ותמה דהלא המצוה היא העבודה ולמה
צריך להיות "פנוי ומוכן", והאריך לבאר את דבריו יעור"ש, ולכאורה
עדיין קשה דאף אי נימא די שטעם צדדי לחייב את הלויים להיות
פנויים ומוכנים לעבודה, למה לא הביא הרמב"ם את עיקר המצות
עשה של הלויים לעבוד במקדש, ולא הזכיר אלא רק את המצוות

שפתי כהן מכתב מרן החפץ חיים זצוק"ל בענין ייסוד 'לשכת הכהנים'

כשנתיים לפני פטירתו (בתאריך ט' סיון תרצ"א) ביקש מרן החפץ חיים זצוק"ל בחולשתו הגדולה מאת הרב הלל גינזבורג זצ"ל, שיהיה בעזרתו בייסוד "לשכת הכהנים", אשר בה יעסקו תלמידי חכמים בהלכות הקרבנות על מנת שיוכלו להיות מורי הוראה בזמן המקדש

כאשר ידוע לו, חפצתי מאד לנסוע לריגא אודות יסוד "לשכת הכהנים" שהוא ענין גדול ונשגב למאד, אך כאשר ידוע גם לכת מצב בריאותי, שהנני נותן הודי ושבח להשי"ת על כל יום ויום מימי חיי שחונן אותי השי"ת, ומפני חולשתי אי אפשר לפעול בעצמי לקחת עלי אחריות נסיעה כזו אף שהיא קטנה וקרובה, כי בכל יום ויום משתנה מצב בריאותי, פעם בטוב ופעם הנני מרגיש ל"ע בחולשה יתירה. וע"כ נסיעה כזו מן הנמנעות אצלי לע"ע.

והנה מצוינו בעבודת הלויים בביהמ"ק, שאע"פ שעבודתם לא היתה עבודה קשה, עכ"ז צריכים היו ללמוד דיני עבודתם משך חמשה שנים כדכתיב בתורה"ק בפ' בהעלותך, שמבן כ"ה שנה התחיל ללמוד דיני העבודה, וכשהי' בן שלושים נתכשר לעבוד עבודה, ומכש"כ עבודת הקרבנות שצריכה לימוד רב, לדעת כל קרבן וקרבן דיניו ופרטיו, בודאי צריך לזה הכנה גדולה.

וכבר מצוינו ג"כ בגלות בבל קודם בנין בית שני, שאע"פ שהיו אז אנשים שהיו זוכרים את הבית הראשון ולא נשכח מהם כל כך עבודת הקרבנות, אעפ"כ היתה נבואה מאת ד' ע"י חגי הנביא שישאל את הכהנים תורת הקודש והמקדש, וסוף הדבר היה שלא ידעו הכהנים הרבה דיני הקודש והמקדש, ומה נאמר בימינו אלה, וברור אצלי שלו הי' לנו נביא בזמן הזה, בודאי היתה גם לו נבואה מד' שישאל את הכהנים תורה ולזרזם על זה.

והנה כל זה אמרנו רק מגודל הענין של לימוד סדר קדשים בכלל, אבל בימינו אלה שברור אצלנו שהמה עיקבתא דמשיחא, ולא רחוק היום שיתגלה כבוד ד' בעולם, ע"י ביאת אליהו הנביא ומשיח צדקנו, שנזכה לבנין ביהמ"ק ונקריב אז קרבנות כפי שכתוב בתורה"ק, הרי צריכים אנו להכין את עצמנו בלימוד דיני עבודת הקרבנות ודיני הקודש והמקדש, כי ידוע שענינים אלו אינם ידועים כראוי הלכה למעשה אפי' לת"ח, ועל ענינים אלו צריך אפי' ת"ח ללמוד זמן רב עד שידע אותם כראוי להשיב שואלו דבר.

לשכת הכהנים

לתועלת הציבור הננו להגיש רשימת טלפונים חלקית, לקבלת מענה לבירורי הלכה שונים בעניני קדשים ותודתנו לרבנים הגאונים שליט"א שנעתרו להקדיש מזמנם על מנת להשיב לבירורים בהלכה לפונים הרבים

- בירורי הלכה בנושאים שונים: 02-5821039 [בצהרים] /03-6763243/
- 03-6189607/052-7159719/03-5708410
- דיני עבודת התמיד ושבת: 054-8419046/08-9298507
- לרבנים נוספים: 050-4134645
- דיני קרבן פסח / דיני מעילה / דיני מעשר בהמה / דיני הוריות / דיני שגגות (כריתות): 03-6194918
- דיני הקטרת הקרבן: 052-7655009
- דיני עבודת יום הכיפורים: 03-6194918 / 052-7645853
- דיני ארבע עבודות הקרבן: 054-8409631
- דיני עבודת הקרבנות במועדים / איסורים ופסולים בקרבנות: 03-6183447
- דיני קידוש ידיים ורגלים: 03-5780566
- דיני שבות במקדש: 052-7151287
- הולכת איברים ומליחתם: 03-5706018
- דיני בגדי כהונה: 08-9298507
- דיני פרועי ראש שתויי יין קרועי בגדים ומחוסרי בגדים / דיני שמירת המקדש / דיני מחצית השקל תרומת הלשכה ותרומה חדשה: 054-8490091
- עניני עבודת הלויים: 054-8450011 [לאחר 11 בלילה]
- הצטרפות למערכת המשיבים בלשכת הכהנים או למסירת שמות רבנים המוכנים לענות לבירורי ההלכה: 050-4134645
- ג.ב. מטרת 'לשכת הכהנים' הינה אך ורק להגביר את בירורי ההלכה בעניני הקודש והמקדש, ואין לראות בתשובות כפסיקת הלכה

וע"כ כאשר ביארתי קצת מגודל הענין והחיוב להכין א"ע בימינו אלה בידיעת עבודת הקרבנות. בודאי נחוץ מאד ליסד "לשכת הכהנים" שמטרתה תהי' להושיב ת"ח שילמדו סדר קדשים ודיני עבודת הקרבנות כדי שיהי' לכהנים ממי לשאל דיני הקודש והמקדש, וכמו שהי' מלפנים אצל הסנהדרין יושבי לשכת הגזית, שלמדו עם הכהנים דיני עבודה והיו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה (כדאיתא בשקלים פ"ד).

ולמען ליסד לשכה כזו, אמרתי לנסוע לעצמי לריגא, מפני קירוב המקום אצלי, ולדבר עם אנשים נדיבים נכבדי עמנו שיתחילו בהמצאה הגדולה הזאת, ומהם יראו יתר נדיבי עמנו בשאר מקומות, אולי עי"ז יעלה בידינו בע"ה שנוכל להושיב מספר הגון של ת"ח שיתעסקו רק בלימוד סדר קדשים ולדעת דיני הקודש והמקדש כראוי, ולדאבנו הגדול מפני חולשת בריאותי אין

באפשרותי להוציא מחשבתי זו לפועל.

וע"כ אמרתי לבקש את ידידי שיהי' במקומי בענין הזה ולזרז את הנדיבים בעם הידועים לו, ולדבר על לבם שירימו את תרומתם בעין יפה להענין הקדוש הזה, ולכהפ"ח ישתדל להשיג מאה אנשים שיתנו ע"ז לא פחות ממאה דולר כל אחד, ולא יגרעו מתרומתם שהיו נותנים, לו הייתי בעצמי אצלם.

והנני שולח תודתי וברכתי העמוקה לכל המנדבים וכו' וזכות הרבים יהיו תלוי בהם, ע"י שיהיה הם המתחילים בהמצאה הנשגבה הזאת.

ישראל מאיר הכהן
(מכתבים ואגרות מכתב קי)

ומשל למה הדבר דומה לאחד שהזמין קרואים הגונים למשתה, וכאשר באו אליו הקרואים התחיל אז להכין צרכי המשתה והסעודה, האם לא לטוטה ופתי יהיה נחשב איש כזה. וחוץ ממה שילעגו עליו הקרואים עוד יהיה להם תרעומת על שלא חשש לכבודם והזמינם בעת שלא הכין עדיין כלום לסעודה. כן הדבר בענינינו, אנו מבקשים מהשי"ת כמה פעמים בכל יום, כמה מאות פעמים בשנה, שישלח לנו את אליהו הנביא, ולבסוף אין אנו מכינים את עצמנו כלל לביאתו.

ואל יאמר האומר שכאשר יבא אליהו הנביא יתעורר רוח ממרום ונדע כולנו ידיעת התורה בכל פרטי, ובתוכם יתגלה לנו גם ידיעת סדר הקרבנות

מכון "תורת הקרבנות" ת.ד. 3196 בני ברק
טל' 050-4134645 פקס: 072-3377748
כתובת: korbanot@okmail.co.il
ניתן לקבל את הגליון במייל מידי חודש

הערות תמיחות וישובים בעניני הלכות הקרבנות יתקבלו עד י' בחודש. עדיפות להערות קצרות. ניתן לשלוח ע"י הנציגים בכללים או במייל לכתובת או לת.ד. 3196 ב"ב